

БЛАЖЕ КОНЕСКИ

**ГРАМАТИКА
НА МАКЕДОНСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК**

MACEDONIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
THE COMPLETE WORKS OF BLAŽE KONESKI

A CRITICAL EDITION

EDITED BY
KATICA KULAVKOVA

VOLUME XI

BLAŽE KONESKI

**GRAMMAR
OF THE MACEDONIAN
LITERARY LANGUAGE**

Prepared by:
Elena Petroska
Stanislava-Staša Tofoska

Associate:
Boban Karapejovski

Skopje, 2021

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ НА УМЕТНОСТИТЕ
ЦЕЛОКУПНИ ДЕЛА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

КРИТИЧКО ИЗДАНИЕ

ВО РЕДАКЦИЈА НА
КАТИЦА КУЛАВКОВА

ТОМ XI

БЛАЖЕ КОНЕСКИ

**ГРАМАТИКА
НА МАКЕДОНСКИОТ
ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК**

Приредиле:

Елена Петроска
Станислава-Сташа Тофоска

Соработник:

Бобан Карапејовски

Скопје, 2021

Издавач:

Македонска академија на науките и уметностите

Технички уредник и јазична редакција:

д-р Бобан Карапејовски

Тираж:

500 примероци

„Арберија дизајн“ – Тетово

CIP – Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека

„Св. Климент Охридски“, Скопје

811.163.3'36

КОНЕСКИ, Блаже

Граматика на македонскиот литературен јазик / Блаже Конески ; приредиле Елена Петроска, Станислава-Сташа Тофоска; соработник Бобан Карапејовски. – Скопје : Македонска академија на науките и уметностите, 2021. - 500, [6] стр. ; 25 см. - (Целокупни дела на Блаже Конески : критичко издание / во редакција на Катица Кулавкова ; т. 11 = The complete works of Blaže Koneski : a critical edition / edited Katica Kulavkova ; vol. 11)

На напор. насл. стр.: Grammar of the Macedonian Literary Language / Blaže Koneski

ISBN 978-608-203-337-2

1. Ств. насл. на напор. насл. стр.

а) Македонски јазик -- Граматика

COBISS.MK-ID 55149573

СОДРЖИНА

Предговор кон том XI Критичко издание на Грама̄тика̄та на македонскиот лӣтературен јазик	7
--	---

ГРАМАТИКА **НА МАКЕДОНСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК**

Предговор кон I дел	11
Кон II издание	13
Предговор кон II дел	13
<i>ДЕЛ I.</i>	
<i>УВОД. ЗА ГЛАСОВИТЕ. ЗА АКЦЕНТОТ.</i>	
<i>УВОД</i>	17
Јазикот на словенската писменост во Македонија. Развитокот на современиот македонски литературен јазик	17
Јазикот на словенската писменост во Македонија докај 16 век	17
Народниот јазик во практичната писмена употреба од 16 до 19 век	23
Затврдувањето на народниот јазик во црковната литература до почетокот на 19 век	26
Текстови на народен јазик пишувани со грчка азбука	30
Македонското јазично прашање во 19 век .	33
Погледите на К. П. Мисирков	41

Развитокот на македонскиот литературен јазик по Првата светска војна	45
Македонскиот литературен јазик во годините на Народноослободителната борба	49
Конечното разрешување на македонското јазично прашање	52
Народната основа на македонскиот литературен јазик	58
За речникот на македонскиот литературен јазик	71
<i>ЗА ГЛАСОВИТЕ</i>	79
Гласовниот систем	79
Правопис и правоговор	79
Поделба на гласовите	81
<i>САМОГЛАСКИТЕ</i>	81
Самогласното <i>p</i>	82
Испуштање на вокалите	83
Елизија на вокалите	87
Наспоредноста <i>o – e</i>	87
Редување на самогласките во коренот	88
Вокалите во непосреден допир	89
<i>СОГЛАСКИТЕ</i>	93
Поделба на согласките	93
За некои согласки	95
<i>j</i>	95
<i>ќ, џ</i>	98
<i>s</i>	102
<i>џ</i>	103
<i>њ</i>	104
<i>љ</i>	105
<i>x</i>	108

в, ф	110
Едначење по звучност	114
Согласките на крајот на зборот	117
Удвоени согласки	118
За некои согласни групи	120
Редување на согласките	122
<i>ЗА АКЦЕНТОТ</i>	127
Кarakterот на акцентот во литературниот јазик	127
Местото на акцентот	129
Отстапувања од третосложното акцентирање	129
Акцентот на сложените зборови	133
Грешењето во акцентот	137
Акцентот на туѓите зборови	141
Акцентни целисти	145
Целости со енклитични заменски форми ...	147
Целости со заменски форми, сврзници и др. пред глаголот	150
Целости од зборови пред именка	153
Отстапувања во акцентирањето на целостите	160
Префрлање на акцентот врз предлозите	161
Неколку забелешки во врска со акцентот во нашата поезија	182

ДЕЛ II.

ЗА ФОРМИТЕ И НИВНАТА УПОТРЕБА.

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ	191
ИМЕНКА	192
Родот на именките	193
Бројот на именките	196

Определеноста и неопределеноста на именките	201
Преглед на формите на именките	211
Машки род	211
Женски род	226
Среден род	229
Именките во реченицата	231
Образување на именките	239
Именки изведени од глаголи	240
Именки изведени од придавки	247
Именки изведени од броеви (бројни именки)	249
Именки изведени од именки	250
Наставки за изразување чувствен однос	255
Образување на сложени именки	258
ПРИДАВКА	264
Формите на придавките	266
Бројни придавки	268
Заменски придавки	269
Поредбени степени	271
Придавката како определба на именката	272
Образување на придавките	276
Изведување на придавки од именки	277
Изведување на придавки од глаголи	281
Придавки изведени од придавки	283
Придавки изведени од прилози	284
Образување на сложени придавки	285
БРОЕВИ	287
ЗАМЕНКИ	291
ПРИЛОГ	303

Потекло на прилозите	304
Значење на прилозите	311
ГЛАГОЛ	312
Преодност на глаголите	312
Повратни глаголи	318
Лице	321
Род и број	325
Вид	326
Време	333
Начин	334
Залог	335
Образување на глаголите	337
Изведување на несвршени и свршени глаголи	340
Преглед на префиксите	346
Класификација на глаголите	355
Формите на глаголот	359
Прости глаголски форми	361
Сегашно време	361
Заповеден начин	365
Минато определено време	370
Глаголската л-форма	378
Глаголска придавка	381
Глаголски прилог	392
Глаголска именка	394
Сложени глаголски форми	401
Форми сложени со <i>сум</i>	402
Минато неопределено време	402
Предминато време	422
Форми сложени со <i>ке</i>	427

Идно време	427
Минато-идно време	430
Идно прекажано време	434
Форми сложени со <i>би</i>	437
Можен начин	437
Форми сложени со <i>има, нема</i>	440
ПРЕДЛОЗИ	443
Удвојување на предлозите	467
СВРЗНИЦИ	468
Приредени сврзници	470
Подредени сврзници	471
ЧАСТИЦИ	473
МОДАЛНИ ЗБОРОВИ	475
ИЗВИЦИ	477
<i>ПРЕГЛЕД НА ИЗДАНИЈАТА</i>	483
<i>КОМЕНТАРИ</i>	487